

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 marca 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odmówił M. A. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 29 grudnia 2014 r. R. A..

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że Komisja Lekarska orzeczeniem z dnia 5 marca 2015 r. ustaliła, że zgon R. A. w dniu 29 grudnia 2014 r. nie pozostawał w związku z jego chorobą zawodową stwierdzoną decyzją nr (...) z dnia 4 maja 1994 r.

W dniu 13 kwietnia 2015 r. do organu rentowego wpłynęło odwołanie od ww. decyzji, w którym wniesiono o jej zmianę.

W treści odwołania pełnomocnik M. A. wskazał, że przyczyną zgonu R. A. była choroba zawodowa, jaka została stwierdzona w stosunku decyzją Kliniki (...) w Ł. nr 8 z dnia 4 maja 1994 r. W 2007 r. R. A. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie mu renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową i ostatecznie została mu ona przyznana wyrokiem Sądu, jaki zapadł w sprawie o sygnaturze IX U 893/09. W treści odwołania wskazano także, iż rozpoznane u R. A. przewlekłe zatrucie substancjami chemicznymi, jako choroba zawodowa zawiera w sobie skutki pod postacią zarówno wcześniej rozpoznanego uszkodzenia wątroby, jaki i w okresie późniejszym rozpoznanego zespołu psychoorganicznego otępiennego typu A.. Proces ten jest trwały, przewlekły, bez możliwości wyleczenia. Ten właśnie stan i jego skutki doprowadziły do śmierci R. A..

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony R. A. urodził się (...), zmarł 29 grudnia 2014 r.

R. A. pozostawał pod regularną opieką psychiatryczną (z rozpoznaniem głębokiego otępienia i padaczki) zmarł na zachyłstowe zapalenie płuc, które jest typowym, ciężkim powikłaniem zaawansowanego otępienia. (zaświadczenie k.1 tom II dokumentacji lekarskiej R. A. w aktach ZUS, dokumentacja medyczna k.55)

W dniu 30 stycznia 2015 roku M. A. złożyła wniosek o rentę rodzinną po zmarłym mężu R. A.. (wniosek – k.1-13 plik III akt ZUS)

Orzeczeniem z 19 lutego 2015 roku lekarz orzecznik ustalił, że śmierć R. A. nie ma związku z rozpoznaną u niego chorobą zawodową. Lekarz orzecznik stwierdził, że ubezpieczony zmarł w skutek zachyłstowego zapalenia płuc. Zdaniem lekarza orzecznika nie istnieje związek pomiędzy zgonem R. A., a rozpoznaną u niego w dniu 4 maja 1994 r. chorobą zawodową – przewlekłym zatruciem substancjami hepatotoksycznymi pod postacią marskości wątroby. (opinia lekarska k.2 tom II dokumentacji lekarskiej R. A. w aktach ZUS, orzeczenie lekarza orzecznika k.19 plik III akt ZUS)

Komisja lekarska orzeczeniem z 5 marca 2015 roku, po rozpoznaniu sprzeciwu M. A. wydała orzeczenie zbieżne z orzeczeniem lekarza orzecznika i stwierdziła, że śmierć R. A. nie ma związku z rozpoznaną u niego chorobą zawodową. Komisja lekarska stwierdziła, że ubezpieczony miał rozpoznaną przewlekłą niewydolność wątroby pod postacią marskości toksycznej wątroby oraz chorobę Alzheimera. Od wielu lat cierpiał na otępienie głębokie oraz padaczkę. (opinia lekarska k.7 tom II dokumentacji lekarskiej R. A. w aktach ZUS, orzeczenie lekarza orzecznika k.23 plik III akt ZUS)

Powyższe orzeczenie legło u podstaw wydania zaskarżonej decyzji. (decyzja k.27 plik III akt ZUS)

Ubezpieczony R. A. posiadał wykształcenie wyższe, z zawodu był inżynierem-chemikiem.

W okresie od 1967 r. do 1986 r. R. A. pracował na Wydziale Barwników Zasadowych Zakładów (...) w Z.. Pracę świadczył na różnych stanowiskach, m.in.: stażysty, mistrza, starszego mistrza, technologa, zastępcy kierownika oraz kierownika wydziału. W dalszej kolejności, w okresie od 1986r. do 1994r. pracował w zawodzie inżyniera-chemika w Instytucie (...) w Z.. (okoliczności bezsporne)

R. A. zatrudniony był kolejno, jako: aparatowy-stażysta, mistrz i starszy mistrz w Oddziale Barwników Zasadowych, następnie od maja 1980 r., jako technolog w Wydziale K. H, zaś od stycznia 1986r., jako kierownik Wydziału Barwników Zasadowych w Zakładach (...) w Z.. Tym samym był on zatrudniony w warunkach produkcyjnych, z czym wiązało się istotne narażenie na szereg substancji chemicznych, w szczególności różnorodne rozpuszczalniki organiczne, które wykazują działanie zarówno neurotoksyczne jak i hepatotoksyczne.

Od listopada 1986r. R. A. wykonywał prace badawcze w skali laboratoryjnej i półtechnicznej w Instytucie (...) w Z., będąc nadal – chociaż jedynie okresowo – narażonym na działanie związków neurotoksycznych. Ich stężenia na stanowisku pracy nie przekraczały wówczas normatywu higienicznego. Praca w Instytucie (...) była zaliczana do I kategorii zatrudnienia zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 maja 1979 r. Z charakterystyki zawodowej R. A. jasno zatem wynika, że ubezpieczony przez okres około 19 lat wykonywał pracę w warunkach produkcji zakładu chemicznego, a zatem jego narażenie zawodowe było istotne z punktu widzenia odległych następstw o charakterze przewlekłego zatrucia.

Podczas badania przez Obwodową Komisję Lekarską do Spraw Inwalidztwa w dniu 1 marca 1995 r. 47- letni R. A. informował, że łatwo denerwuje się i nie może skupić uwagi. Z kolei podczas kolejnego badania w dniu 6 marca 1996r. informował lekarzy o utrudnionej koncentracji uwagi. Trudności w koncentracji uwagi ubezpieczony zgłaszał po raz kolejny podczas badania przez Wojewódzką Komisję do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia w Ł. w dniu 21 marca 1996r. (dokumentacja – k.15, k.18, k.21 akt ZUS)

Z powodu dalej pogłębiających się zaburzeń pamięci, pan A. podjął w 2006r. leczenie psychiatryczne w Poradni Leczniczo-Konsultacyjnej Klinik (...) w Ł.. Przeprowadzone w dniu 30 listopada 2006r. badanie psychologiczne z wykorzystaniem szeregu obiektywnych testów pozwoliło na rozpoznanie u niego zespołu otępiennego na podłożu pierwotnie zwyrodnieniowym, bądź też toksycznym.

Początek zaburzeń czynnościowych ze strony ośrodkowego układu nerwowego został potwierdzony w trakcie badania przez docent H. W. – specjalistę neurologa – przeprowadzonego w dniu 16 kwietnia 2008r. Z wywiadu zebranego wówczas od R. A. wynikało, że zaburzenia pamięci oraz koncentracji uwagi występowały u niego jeszcze w okresie zatrudnienia, tj. przed 1994r. Dla przykładu, osoby z otoczenia zwracały mu wówczas uwagę, że wielokrotnie pytał o daną rzecz.

Upośledzenie sprawności czynnościowej ośrodkowego układu nerwowego u R. A. występowało już w pierwszych latach po zakończeniu pracy zawodowej narażającej na działanie czynników neurotoksycznych. Uszkodzający wpływ na ośrodkowy układ nerwowy miała przebyta przez R. A. śpiączka wątrobowa towarzyszącej marskości wątroby. Uszkodzenie wątroby u ubezpieczonego było następstwem wieloletniego istotnego (produkcyjnego, a nie laboratoryjnego) narażenia na czynniki hepatotoksyczne. (dokumentacja – k.15, k.18, k.21 akt ZUS)

Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny w Z. decyzją z dnia 4 maja 1994 r. rozpoznał u R. A. chorobę zawodową - przewlekłe zatrucie substancjami hepatotoksycznymi pod postacią marskości wątroby. (decyzja k.4 plik I akt ZUS)

Decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 15 czerwca 1994 r. R. A. została przyznana renta II grupy inwalidzkiej w związku z chorobą zawodową. (decyzja k.11 plik I akt ZUS)

Decyzją z dnia 22 marca 2001 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na stałe. (decyzja k.102 plik I akt ZUS)

W dniu 26 stycznia 2007 r. ubezpieczony złożył wniosek o prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. (wniosek k.150 plik I akt ZUS)

Po rozpatrzeniu ww. wniosku decyzją z dnia 2 maja 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił R. A. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. (decyzja k.248-248 odwrót plik I akt ZUS)

Po rozpoznaniu odwołania R. A. od ww. decyzji Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 16 listopada 2009 r. (sygn. akt IX U 893/09) przyznał R. A. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową poczynając od dnia 1 stycznia 2007 r. (wyrok k.384/385 plik I akt ZUS)

Zgon R. A. w dniu 29 grudnia 2014r. pozostawał w bezpośrednim związku z rozpoznaną u niego w 1994 r. chorobą zawodową – przewlekłym zatruciem związkami chemicznymi. Powyższe przewlekłe zatrucie związkami chemicznymi u ubezpieczonego spowodowało początkowo uszkodzenie wątroby z jej marskością, a następnie uszkodzenie ośrodkowego układu nerwowego w postaci encefalopatii toksycznej.

Substancje chemiczne, na których działanie był narażony ubezpieczony wykazują u osób narażonych zawodowo uszkadzające działanie wielonarządowe, zwłaszcza hepatotoksyczne oraz neurotoksyczne.

Otępienie R. A., które było potwierdzone u niego już w wieku 60 lat, było konsekwencją encefalopatii toksycznej, a zatem choroby zawodowej polegającej na przewlekłym zatruciu związkami neurotoksycznymi występującymi w miejscu pracy. Postępująca w czasie encefalopatia toksyczna spowodowała ciężki i obłożny stan ubezpieczonego, brak jego strony logicznego kontaktu z otoczeniem, brak kontroli oraz współpracy podczas wszystkich czynności życiowych, zatem również podczas karmienia. Ciężki stan ogólny R. A. wynikający z uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego w bardzo znacznym stopniu przyczynił się do wystąpienia u niego zachłyśnięcia podczas karmienia bądź wymiotów, a następnie zachłystowego zapalenia płuc o lokalizacji prawostronnej, a więc typowej dla tego typu patologii układu oddechowego. (opinia biegłego z zakresu medycyny pracy k.80-85, k.111-114, k.133-136, opinia biegłego neurologa k.92-93 odwrót, opinia uzupełniająca biegłego neurologa k.104-104 odwrót)

Zgon ubezpieczonego pozostawała w ścisłym związku z chorobą zawodową. Ubezpieczony zmarł z powodu powikłań po zachłystowym zapaleniu płuc, które było skutkiem rozlanego uszkodzenia mózgu z objawami zaburzeń połykania. (opinia biegłego neurologa – k.92-93, k.104-104 odwrót, opinia biegłego z zakresu medycyny pracy k.80-85, k.111-114, k.133-136)

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie zgromadzonych dokumentów w aktach sprawy, aktach rentowych oraz na podstawie opinii biegłych sądowych: specjalisty medycyny pracy oraz neurologa. Opinie te są jasne, zostały sporządzone przez biegłych o specjalnościach właściwych z punktu widzenia schorzeń, na jakie cierpiał R. A., w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej. Biegli jednoznacznie wskazali, że zgon R. A. pozostawał w bezpośrednim związku z chorobą zawodową, na jaką cierpiał.

Biegli odnieśli się do wszystkich zrzutów organu rentowego.

Biegły neurolog wskazał, iż objawy zespołu psychoorganicznego po przebytych narażeniach zawodowych jak i w chorobie Alzheimera mają podobny przebieg i dynamikę narastania objawów. Nie można z całą pewnością rozgraniczyć klinicznie objawów rozlanego uszkodzenia mózgu w przebiegu choroby Alzheimera od zaniku spowodowanego przewlekłym narażeniem na środki neurotoksyczne. Biegły wyjaśnił, iż główną przyczyną narastania objawów psychoorganicznych po narażeniu na środki lipofilne powodującego rozlane uszkodzenie mielinę istoty białej mózgu jest wyczerpywanie się możliwości intelektualnych w miarę starzenia się. W kolejnej opinii uzupełniającej biegły wyjaśnił, iż u zmarłego występowały objawy encefalopatii wątrobowej, taka forma encefalopatii ma przebieg postępujący.

Również biegły z zakresu medycyny pracy, w wydanych opiniach uzupełniających podał, iż cechy uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego w postaci śpiączki wątrobowej wystąpiły u ubezpieczonego w 1993 roku, a zatem w zatrudnienia. Objawy zwiastunowe mogące świadczyć o rozpoczynającej się encefalopatii toksycznej pod postacią zespołu psychoorganicznego z elementami otępienia występowały również w okresie zatrudnienia. Na zainicjonowany charakter zmian w ośrodkowym układzie nerwowym wpłynęło w niewielkim stopniu zaprzestanie wykonywania pracy narażającej na neurotoksyny chemiczne. Nadto biegły wyjaśnił, iż nie znalazł w dokumentacji rozpoznania u ubezpieczonego choroby Alzheimera, a jedynie jej podejrzenie. Chorobę tę brano pod uwagę w diagnostyce różnicowej zmian uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego.

W opiniach uzupełniających biegli podtrzymali swoje stanowisko, że zgon ubezpieczonego pozostaje w ścisłym związku ze stwierdzoną u niego chorobą zawodową.

Po wydaniu opinii uzupełniających żadna ze stron postępowania nie zgłaszała dalszych wniosków dowodowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art.65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U z 2015 r. poz. 748) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Przy ocenie prawa do renty przyjmuje się, że osoba zmarła była całkowicie niezdolna do pracy. Wdowa ma prawo do renty rodzinnej, jeżeli w chwili śmierci męża osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy (art.70 ust.1 punkt 1 ww. ustawy).

Stosownie zaś do treści art.17 ust.6 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity Dz.U. z 2015 r., poz.1242 z późn. zm.) renta rodzinna z ubezpieczenia wypadkowego przysługuje również w razie śmierci wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej rencisty uprawnionego do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W myśl art.16 ust.1 ww. ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu oraz jego związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową ustala lekarz orzecznik lub komisja lekarska. W przypadku ustalania prawa do świadczeń lekarz orzecznik lub komisja lekarska ustala również niezdolność do pracy oraz jej związek z wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, a także związek śmierci ubezpieczonego lub rencisty z takim wypadkiem lub chorobą.

W niniejszej sprawie istota sporu sprowadziła się do rozstrzygnięcia czy zgon R. A., jaki nastąpił w dniu 29 grudnia 2014 r. pozostawał w związku z chorobą zawodową, jaką stwierdzono w stosunku do jego osoby w dniu 4 maja 1994 r. Rozstrzygnięcie tej kwestii decydowało o przyznaniu M. A. prawa do renty rodzinnej w związku z chorobą zawodową jej męża.

Wskazać należy, że podstawą wydania zaskarżonej decyzji było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, która stwierdziła, że śmierć R. A. nie ma związku z rozpoznaną u niego chorobą zawodową, a przyczyną zgonu R. A. cierpiącego na głębokie otępienie w przebiegu choroby Alzheimera było zachłystowe zapalenie płuc.

Zebrany w niniejszym postępowaniu materiał dowodowy potwierdził, że zgon R. A. w dniu 29 grudnia 2014 r. pozostawał w bezpośrednim związku z rozpoznaną u niego w 1994 r. chorobą zawodową w postaci przewlekłego zatrucia związkami chemicznymi. Początkowo choroba zawodowa przyjęła u R. A. postać marskości wątroby. Niemniej jednak na przestrzeni lat stan zdrowotny ubezpieczonego ulegał stopniowemu pogorszeniu, co nie tylko skutkowało przyznaniem mu najpierw renty inwalidzkiej II grupy, następnie prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, a ostatecznie uznaniem go za osobę całkowicie niezdolną do pracy, ale przede wszystkim doprowadziło do wystąpienia u niego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego pod postacią encefalopatii (uszkodzenia mózgu)

toksycznej objawiającej się wystąpieniem objawów otępienia charakterystycznych dla choroby Alzheimera. Niemniej jednak w stosunku do R. A. nigdy jednoznacznie nie stwierdzono, że ta choroba u niego wystąpiła, a objawy zespołu psychoorganicznego po przebytych narażeniu zawodowym jak i w chorobie Alzheimera mają podobny przebieg i dynamikę narastania objawów.

Wystąpienie zmian o charakterze ciężkiego i nieodwracalnego uszkodzenia ośrodkowego układu nerwowego było konsekwencją wieloletniego narażenia zawodowego R. A. na substancje chemiczne o działaniu neurotoksycznym, a zatem zgon pacjenta pozostawał w ścisłym związku z chorobą zawodową ubezpieczonego, a nie był zaś skutkiem samoistnego schorzenia niepozostającego w związku wykonywaną przez niego pracą zawodową.

Reasumując M. A. spełnia wszystkie warunki do przyznania jej renty rodzinnej po zmarłym wskutek choroby zawodowej R. A..

Zgodnie z treścią art.129 ust.1 ww. ustawy o emeryturach i rentach świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wniosek o rentę rodzinną M. A. złożyła w dniu 30 stycznia 2015 r.

Wobec powyższego Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał M. A. prawo do renty rodzinnej w związku z chorobą zawodową po zmarłym w dniu 29 grudnia 2014 roku R. A. od dnia 1 stycznia 2015 roku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik postępowania. Sąd zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz M. A. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił w oparciu o treść §12 ust.2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (tekst jednolity Dz.U. 2013 r. poz. 461 ze zm.), mając na uwadze treść §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 lipca 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2015 roku, poz.1079) oraz treść §21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz.1800).

ZARZĄDZENIE

1. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS z pouczeniem o prawie, terminie i sposobie złożenia apelacji
2. Wypożyczyć pełnomocnikowi ZUS akta rentowe, zobowiązując do zwrotu w razie złożenia apelacji.
3. Doręczyć pełnomocnikowi ZUS odpisy protokołów rozpraw.

30 maja 2016 r.